INNE ZABYTKI MIASTA
- Pałac Szlichtyngów
  ul. Głogowska
- Renesansowe kamienice
  Plac Zamkowy
- Dawny zamek starościński
  Plac Zamkowy
- Kościół Filialny
  p.w. Świętej Trójcy
  ul. Gospody
- Lwi Mostek
  ul. Generała Bema
- Kolegium Jezuickie
  Plac Farny

RESTAURACJE, KAWIARNIE
- Restauracja „Bajka”
  ul. Bohaterów Westerplatte 21,
  tel. 540-26-34
- Kawiarnia, pizzeria „Black-Cat”
  ul. Klasztorna 1, tel. 540-17-22
- Kawiarnia, restauracja
  „Herbaciarnia”
  Rynek 13, tel. 540-35-17
- Jadłodajnia „Wschowianka”
  ul. Niepodległości
  tel. 540-13- 44
- Restauracja, pizzeria „TYMFF”
  ul. Ratuszowa, tel.540-58-00
- Pizzeria, kuchnia włoska
  „Italia Style”
  ul. Wolsztyńska 29

ZAKWATEROWANIE
- Hotel „Bajka”
  ul. Bohaterów Westerplatte 21
  tel. 540-26-34
  (16 miejsc noclegowych)
- Hotel Ośrodka Sportu
  i Rekreacji
  ul. Sportowa 5, tel. 540-21-28
  (16 miejsc noclegowych)

URZĘDY I INSTYTUCJE
- Starostwo Powiatowe
  Plac Kosynierów 1c
  tel. 540-48-00, 540-19-32
- Urząd Miasta i Gminy
  Wschowa
  Rynek 1, tel. 540-24-26
- Sąd Rejonowy
  Plac Kosynierów 1c
  tel. 540-15-23
- Prokuratura Rejonowa
  ul. Garbarska 11, tel. 540-79-78
- Komenda Powiatowa Policji
  ul. Kazimierza Wielkiego 12
  tel. 540-17-01
- Komenda Powiatowa Straży
  Pożarnej
  ul. Kazimierza Wielkiego 6
  tel. 540-22-53
- Urząd Skarbowy
  ul. Zielony Rynek
  tel. 540-80-60, 540-80-62
- Powiatowy Urząd Pracy
  ul. Łazienna 2A, tel. 540-28-68
- Ośrodek Pomocy Społecznej
  ul. Klasztorna 3, tel. 540-25-25
- Spółka Komunalna
  „Wschowa” Sp. z o.o.
  ul. Daszyńskiego 10
  tel. 540-26-05
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych
  ul. Pocztowa 2, tel. 540-20-92
- Urząd Stanu Cywilnego
  Rynek 1, tel. 540-24-26
- Muzeum Ziemi Wschowskiej
  Plac Zamkowy 2, tel. 540-74-61
- Dom Kultury
  ul. Daszyńskiego 1
  tel. 540-23-36

BANKI
- PKO Bank Państwowy Oddział
  we Wschowie
  ul. Boh. Westerplatte 1
  tel. 540-57-05; (bankomat)
- Bank Zachodni WBK Oddział
  we Wschowie
  ul. Niepodległości 3
  tel. 540-25-24; (bankomat)
- Bank Spółdzielczy
  ul. Daszyńskiego 19
  tel. 540-11-65; (bankomat na
  ul. Niepodległości)

POGOTOWIA
- Pogotowie Energetyczne
  ul. Żwirki i Wigury 8
  tel. 540-32-56
- Pogotowie Gazowe
  ul. Przemysłowa 1
  tel. 540-25-72
- Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne
  ul. Kazimierza Wielkiego 31
  tel. 540-16-24; 540-33-60
- Stacje paliw
  PKN Orlen
  ul. Daszyńskiego 41
  tel. 540-33-44
- Stacja Paliw W.Kmito
  szosa do Leszna
  tel. 540-17-39 (całodobowa).

OPIEKA ZDROWOTNA
- Samodzielny Publiczny Zakład
  Opieki Zdrowotnej
  ul. Ks. A. Kostki 33
  tel. 540-27-61
- Przychodnia Rejonowa
  Wschowa
  ul. Kazimierza Wielkiego 14
  tel. 540-21-14

APTEKI
- Iridis, ul. Niepodległości
  tel. 540-10-65
- Pod Orłem
  ul. Bohaterów Westerplatte 9
  tel. 540-12-07
- Remedium
  ul. Kazimierza Wielkiego 14
  tel. 540-30-60
- Osiedlowa, ul. Zielona 21
  tel. 540-49-94
- Pod Wagą, ul. Cicha 5
  tel. 540-41-79

SZKOŁY
- Szkoła Podstawowa nr 1
  ul. Kazimierza Wielkiego 10
  tel. 540-35-61
- Szkoła Podstawowa nr 2
  ul. Wolsztyńska 4
  tel. 540-15-51
- Gimnazjum nr 1
  ul. Kopernika 7, tel. 540-26-90
- Gimnazjum nr 2
  ul. Zacisze 1, tel. 540-15-30
- I Liceum Ogólnokształcące
  ul. Matejki 1, tel. 540-29-34
- Zespół Szkół Zawodowych
  ul. Kościuszki 11
  tel. 540-32-57
- Państwowa Szkoła Muzyczna
  I stopnia im. K. Kurpińskiego
  ul. Głogowska 11
  tel. 540-34-15

INNE
- Dworzec PKP
  ul. Dworcowa, tel. 540-23-82
- Dworzec PKS
  ul. Moniuszki 6, tel. 540-26-51
- Usługi pocztowe
  Poczta Polska
  ul. Pocztowa 2, tel. 540-18-80
- Postój taksówek
  ul. Niepodległości 35
  tel. 540-23-16
- Lecznica Zwierząt
  ul. Konradowska 11
  tel. 540-16-69

PLAN MIASTA

WSCHOWA

Witamy w królewskim mieście Wschowie!
Będąc we Wschowie nie można pominąć bogatej historii miasta, uwiecznionej w zabytkowej architekturze i pamiątkach pozostawionych przez królów polskich oraz dawnych mieszkańców Rzeczpospolitej, Prus i Niemiec. Zapraszamy Państwa do zwiedzenia „Perły Baroku" - klasztoru oo. Franciszkanów, w którym znajduje się słynący łaskami krucyfiks. Przechadzając się alejkami, zatopionego w zieleni Lapidarium Rzeźby Nagrobnej, poznacie Państwo dzieje miasta wykute w renesansowych epitafiach. Wśród nich znajdują się płyty nagrobne Waleriusza Herbergera zwanego Małym Lutrem oraz historyka Samuela Lauterbacha. Obok Kapliczki Pastorów rośnie lipa, która według legendy została posadzona korzeniami w górę. Zapraszamy Państwa do kamienic, gdzie mieszkali polscy królowie oraz na pole krwawej bitwy wojny północnej, pomiędzy wojskami szwedzkimi i sasko-rosyjskimi. Zobaczcie Państwo miejsce, w którym mincerz Andrzej Tymf wybijał monety zwane tynfami oraz gdzie służył w wojsku Paul von Hindenburg, późniejszy feldmarszałek i prezydent Niemiec.

Wschowa - stolica ziemi wschowskiej - położona jest w województwie lubuskim na pograniczu z Wielkopolską i Dolnym Śląskiem. Miasto przez kilka stuleci było trwale związane z Rzeczpospolitą, będąc jednocześnie jednym z najzasobniejszych grodów na jej zachodnich kresach. Obdarzona licznymi przywilejami królów polskich Wschowa przez wieki była miastem królewskim. Obecnie Wschowa jest siedzibą władz gminy i powiatu, skupia 15 tys. mieszkańców, a ponadto jest głównym ośrodkiem handlowo-usługowym i przemysłowym powiatu. Miasto to pełni również funkcję ponadlokalnego centrum oświatowego i kulturalnego.

RYS HISTORYCZNY
Pierwsza wzmianka źródłowa o Wschowie pochodzi z 1136 r., kiedy została wymieniona jako własność arcybiskupów gnieźnieńskich. Lokacja miasta nastąpiła między rokiem 1248 a 1273. Miasto należało wtedy do książąt śląskich. W 1343 r. Kazimierz Wielki przyłączył ziemię wschowską do Wielkopolski, a w 1364 r., poślubił tutaj księżniczkę żagańską Jadwigę.
Dzięki granicznemu położeniu Wschowy, przy ważnym szlaku handlowym prowadzącym z Poznania na Łużyce oraz licznym przywilejom królewskim, Wschowa ze stosunkowo niewielkiego miasta, rozwinęła się w znaczący ośrodek - stała się miastem królewskim oraz stolicą ziemi wschowskiej.
W XV w. miasto obwarowano murami, w których znajdowały się dwie bramy: Głogowska i Polska. Znaczne fragmenty tych fortyfikacji zachowały się po dzień dzisiejszy. We Wschowie funkcjonowała mennica miejska, która działała na podstawie przywileju potwierdzonego przez królów: Kazimierza Wielkiego oraz Władysława Jagiełłę. Od końca XVI w. do 1663 była również we Wschowie mennica królewska. W roku 1646 Andrzej Tymf dzierżawca mennicy królewskiej, rozpoczął bicie pierwszych, polskich monet srebrnych o wartości 1 złotego, nazwanych od jego nazwiska tymfami lub tynfami. Monety miały z jednej strony wybitego orła królewskiego, a z drugiej podwójny krzyż jagielloński.
Wieki XVI i XVII stanowiły złoty okres rozwoju miasta. Dzięki tolerancyjnej polityce wyznaniowej władców polskich, przygraniczna Wschowa stała się miejscem schronienia dla fali uchodźców religijnych z różnych stron Europy. Napływ wysokokwalifikowanych rzemieślników, zwłaszcza z księstw niemieckich, Śląska i Niderlandów, spowodował duże ożywienie gospodarcze miasta.
Intensywnie rozwijało się tutaj sukiennictwo - główny element życia ekonomicznego miasta. Tkacze działali we Wschowie już od początku XIV w., o czym świadczą wzmianki o foluszu (1325 r.), kramach sukienniczych w południowej pierzei rynkowej (1404 r.) oraz o cechu tkaczy (1404 r). Sukno wschowskie sprzedawane było od 1385 r. na Rusi w Nowogrodzie Wielkim na równi z suknem niderlandzkim. Od 1493 r. wyroby sukiennicze miasta zaopatrywano w plomby z herbem miasta i pieczęcią królewską jako rękojmią ich jakości. To właśnie we Wschowie założono pierwszą w Polsce manufakturę farbiarską, której założycielem i właścicielem był osiadły w mieście Włoch Piccolo Bacaralli, cieszący się przychylnością zarówno Zygmunta III jak i Władysława IV.
Koniec XVI w. to dalszy ekonomiczny rozwój Wschowy. Rejestr poborowych z 1579 r. podaje, że działało wtedy w mieście 370 rzemieślników, z czego połowę stanowili sukiennicy. Silnie rozwinięty był przemysł młynarski. Pod względem ilości rzemieślników Wschowa zajmowała drugie miejsce, po Poznaniu, wśród miast Wielkopolskich.
Wschowa była również ważnym ośrodkiem kulturalnym. Od roku 1404 istniała w mieście szkoła, w 1685 r. powstała drukarnia, a w roku 1724 kolegium jezuickie. Już od 1532 r. działały w mieście wodociągi.
W wieku XVIII Wschowa staje się drugą, półoficjalną stolicą Polski. Królowie August II i August III Sas kilkakrotnie odwiedzają Wschowę, gdzie zwołują posiedzenia senatu i dwukrotnie, w 1737 r. i 1755 r. przyjmują poselstwa tureckie. O znaczeniu miasta, w okresie I Rzeczpospolitej, świadczy jego pozycja wśród innych ośrodków miejskich państwa. Według ustawy o poborze podatku podymnego z 1775 r. do I klasy miast zaliczono tylko Warszawę, a do II klasy Kraków, Poznań i Wschowę.
W wyniku II rozbioru Polski Wschowa dostaje się pod panowanie pruskie. W latach 1836-1837 zbudowano szosę, która połączyła Wschowę z Głogowem i Poznaniem. W 1857 r. miasto otrzymało połączenie kolejowe z Głogowem i Lesznem, a w 1913 r. uruchomiono linię do Sławy. W tym czasie powstały nowe zakłady przemysłowe - w 1843 r. otwarto fabrykę sukna, a od 1881 r. rozpoczęła działalność cukrownia.
Po I wojnie światowej Wschowa pozostała w granicach Niemiec. W 1922 r. weszła w skład nowo utworzonej Marchii Granicznej Poznań--Prusy Wschodnie, a po jej likwidacji, w 1938 r., została przyłączona do Prowincji Śląskiej.
Powstańcom wielkopolskim nie udało się w 1919 r. wcielić miasta w granice II Rzeczpospolitej, które decyzją Komisji Międzysojuszniczej pozostało w granicach Niemiec. We wrześniu 1939 roku jednostki 55 Poznańskiego Pułku Piechoty i szwadron 17 Pułku Ułanów Wielkopolskich dokonały wypadu na teren ówczesnej Rzeszy w okolicach Wschowy i ostrzelały miasto z dział. W granice macierzy wróciła Wschowa 1 lutego 1945 r., unikając poważniejszych zniszczeń.

LAPIDARIUM RZEŹBY NAGROBNEJ
ul. Spokojna
Unikatowy w skali kraju i Europy cmentarz ewangelicki. Założony w 1609 roku jest najstarszą nekropolą chrześcijańską w Polsce, położoną poza murami miasta (extra muros). W swoim kształcie przestrzennym, którego najistotniejszym elementem jest prostokątny, porośnięty zielenią teren otoczony otwartymi do wnętrza arkadami, nawiązuje do średniowiecznych włoskich założeń cmentarnych Campo Santo (Święte Pola). Wschowski cmentarz jest pierwszą i największą na ziemiach polskich nowożytną realizacją włoskiego wzoru chowania zmarłych, dostosowaną jednak do możliwości i potrzeb ówczesnej gminy ewangelickiej. Cmentarz był dwukrotnie poszerzany w latach 1610 i 1630. W XIX w. dołączono od strony zachodniej nekropolę katolicką, na terenie której znajduje się dom przedpogrzebowy o charakterze klasycystycznym, zbudowany w 1819 r. Cmentarz stanowi unikalny w skali kraju zespół dzieł protestanckiej sztuki sakralnej XVII- XIX w.

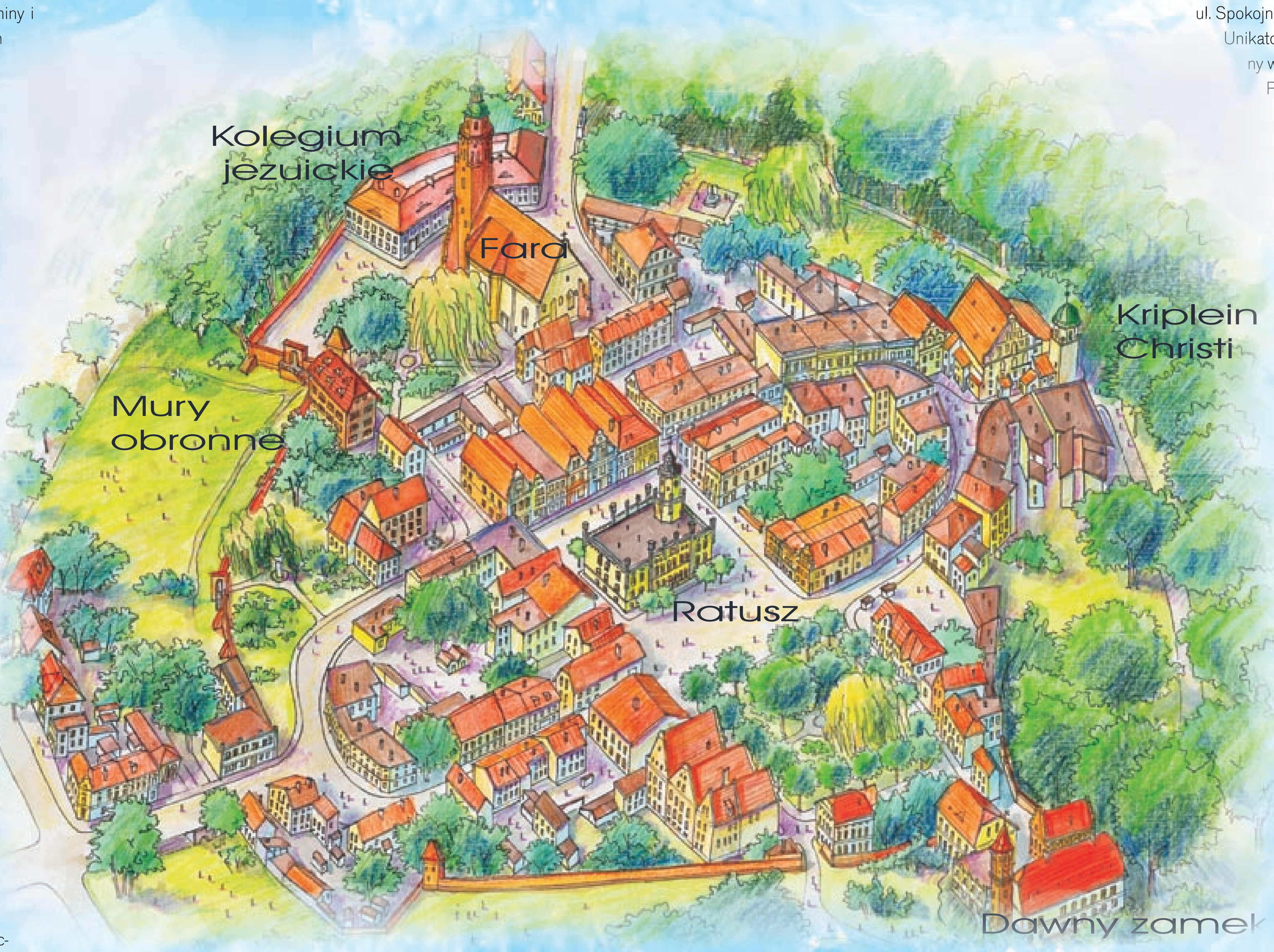

RATUSZ
Rynek
Pierwotnie gotycka i częściowo drewniana budowla, spaliła się w 1529r.; ocalały tylko partie murowane m.in. charakterystyczna, monumentalna wieża. Obecny neoromański charakter nadano ratuszowi w latach 1860-1870, powiększając równocześnie jego bryłę nieproporcjonalnie do skali rynku. Jest to budynek murowany, trójkondygnacyjny, założony na rzucie prostokąta, z wieżą w narożniku północno-zachodnim. Wieża ratuszowa w założeniu kwadratowa, w drugiej kondygnacji przechodząca w ośmiobok. Natomiast trzecia, węższa kondygnacja, została obwiedziona galeryjką. W części północno-wschodniej na parterze zachowała się sala nakryta późnogotyckim sklepieniem sieciowym (I poł. XV w). Na zewnątrz w elewacji frontowej, nad wejściem głównym, umocowana jest płaskorzeźba, wyobrażająca prawdopodobnie koronację Najświętszej Maryi Panny oraz kartusz z herbem miasta.

KOŚCIÓŁ FARNY
Plac Farny
Kościół Farny pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa Męczennika i Wniebowzięcia Najświętszej Panny Marii jest najstarszym zabytkiem Wschowy. Po raz pierwszy wzmiankowany jest w 1435 r. Po pożarze w 1685 r. został odbudowany przez kanonika Karola Łodzię-Ponińskiego wg projektu Pompeo Ferrariego, nadwornego architekta Leszczyńskich w Rydzynie i twórcy licznych kościołów w Wielkopolsce. Dzięki niemu możemy podziwiać trzynawową bazylikę w stylu barokowym, z pozostałościami gotyckimi i potężną wieżą o wysokości 68 m. Wnętrze posiada bogate wyposażenie. Nawa główna o charakterystycznym dla twórczości Pompeo Ferrariego założeniu elipsoidalnym komunikuje się z nawami bocznymi i prezbiterium profilowanymi arkadami wspartymi na filarach o bogatym wykroju. Na zachodniej ścianie znajduje się cenny obraz z XVIII wieku przedstawiający panoramę miasta z tego okresu.

ZESPÓŁ KLASZTORNY OO. FRANCISZKANÓW
ul. Klasztorna
Zespół klasztorny Franciszkanów, dawniej Bernardynów, usytuowany jest poza terenem Starego Miasta, na dawnym przedmieściu Wschowy, w kierunku płn.- zach. od Rynku pomiędzy ulicami Klasztorna a Niepodległości. Bernardyni przybyli do Wschowy w 1457 r., sprowadzeni przez króla Kazimierza Jagiellończyka, gdzie wznieśli kościół i klasztor. Pierwotnie obydwie budowle wykonane były w konstrukcji szachulcowej. Po zajęciu kościoła przez protestantów w 1552 r. i spaleniu klasztoru w 1556 i 1558 r., zakonnicy przenoszą się do Kościana. Po powrocie braci zakonnych do Wschowy, w latach 1638 - 1644 odbudowano kościół i klasztor. W 1667 r. kolejny pożar częściowo zniszczył kościół. W XVIII w. nastąpiła rozbudowa klasztoru. W 1731 r. wzniesiono kaplicę Św. Krzyża, a w latach 1745 -1747 założono dziedziniec odpustowy z krużgankami. Wieżę kościelną zbudowano w 1742 r., według projektu Jana Józefa Stiera z Rydzyny. W roku 1745 wykonano barokową polichromię na sklepieniach nawy i prezbiterium. Po kasacie klasztoru w 1827 r., kościół przekazano parafii a w budynku klasztornym urządzono szkołę. W roku 1945 klasztor i kościół przejęty został przez Franciszkanów.

ZBÓR POLUTERAŃSKI
ul. Powstańców Wielkopolskich
Późnorenesansowy kościół Żłóbka Chrystusowego (Kriplein Christi), został założony w 1604 r., kiedy to ewangelicy zmuszeni zostali do opuszczenia kościoła parafialnego. Zostały wówczas zakupione dwie kamienice mieszczańskie, które przylegały do murów obronnych przy Bramie Polskiej. W ciągu trzech miesięcy przebudowano je na kościół, kryty początkowo dwoma dachami. Po pożarze, w 1685 r. kościół odbudowano nadając mu obecny wygląd, jednocześnie przykryto obiekt jednym dachem dwuspadowym. Budowla jest wzniesiona z cegły, a ściana południowa stanowiąca dawniej część muru obronnego z kamienia. Przybudówki pochodzą z lat 1720 i 1773. Interesująca architektonicznie jest fasada wschodnia mająca okna, a w szczycie dekorowana płytkimi wnękami o motywie dwułuku. Ponadto na ścianie umieszczona jest płaskorzeźba, która przedstawia scenę Ukrzyżowania Chrystusa. Salowe wnętrze kościoła nakryte płaskim drewnianym stropem, wspartym na trzech kolumnach korynckich. Wzdłuż bocznych ścian są trzy kondygnacje empor (II poł. XVII w.). Pomiędzy empory wbudowano od zachodu, eliptycznie wygięty chór muzyczny. Przy kościele stoi wieża dawnej Bramy Polskiej, która adaptowano w XVII w., na dzwonnicę. Wieża jest murowana z kamienia i cegły, otynkowana. Nadbudowa wieży pochodzi z XIX w., jest ośmioboczna z oknami zamkniętymi półkoliście i nakryta kopulastym hełmem.

MURY OBRONNE
Mury obronne, razem z fosą, otaczały dawniej całe miasto. Wzniesione na planie zbliżonym do koła, obejmują obecnie teren dawnego Starego Miasta. Do dziś zachowane fragmenty murów, zbudowano zapewne na miejscu umocnień drewniano - ziemnych w XIV w. (pierwsza wzmianka z 1345 r.), a następnie rozbudowywano i wzmacniano wielokrotnie w ciągu XV, XVI i XVII w. Mury wykonane są głównie z kamienia i częściowo z cegły. Na znacznych odcinkach mury zachowały się w wysokości ok. 2 - 4 m od poziomu fosy. W skład obwarowań wchodziły dwie bramy prowadzące do centrum miasta: od południa Brama Głogowska (u zbiegu dzisiejszch ulic Ratuszowej i Łaziennej) oraz od północy Brama Polska (u zbiegu ulic Powstanców Wielkopolskich i Kilińskiego). W XIX w. bramy i część murów obronnych rozebrano. Zachowała się jednak większa część murów i wieża Bramy Polskiej, która została zaadaptowana w XVII w. na dzwonnicę kościoła ewangelickiego.

FONTANNA MIEJSKA
ul. Łazienna
Na rogu ulic Łaziennej i Rzeźnickiej znajdowała się kiedyś studnia miejska. Wodę do niej doprowadzano ze stawów w Przyczynie Górnej. Był to pierwszy wodociąg we Wschowie, który powstał w 1532 r. W XVIII w. w miejsce studni, wzniesiono fontannę miejską, która przybrała kształt ośmiobocznego basenu. Wewnątrz na postumencie z delfinów, ustawiono alegoryczną rokokową rzeźbę z piaskowca. Przedstawia ona kobietę w zbroi, trzymającą w prawej ręce proporzec a lewą rękę opartą na tarczy. W obecnej chwili na fontannie znajduje się kopia wspomnianej rzeźby, a oryginał przechowywany jest w Muzeum Ziemi Wschowskiej.